

TIFLOLOGINIS KALENDORIUS

2015 METAI

Datos ir žmonės

Vilnius, 2014

UDK 006.95
Ti-33

Sudarytojas ir straipsnių autorius
Juozas Valentukevičius

© Juozas Valentukevičius, 2014
© Lietuvos aklyjų biblioteka, 2014

ISSN 1822-8267

SAUSIS

Pr		5	12	19	26
A		6	13	20	27
T		7	14	21	28
K	1	8	15	22	29
Pn	2	9	16	23	30
Š	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	

- 1 d.** – **Naujieji metai. Lietuvos vėliavos diena.**
- 4 d.** – Brailio rašto diena (minima nuo 2001 m.).
- 5 d.** – Sukanka 70 metų, kai gimė (1945) Banadas Urbelionis, armonikininkas, žymiausias LASS Varėnos rajono filialo meno saviveiklininkas, įvairių meno saviraiškos renginių nugalėtojas ir prizinininkas.
- 6 d.** – Trys karaliai.
- 13 d.** – Laisvės gynėjų diena.
- 15 d.** – Sukanka 80 metų, kai gimė (1935) Stasys Macieža, ilgametis UAB „Liregus“ darbuotojas, aktyvus LASS narys, organizacijos visuomeninių tarybų narys.
- 21 d.** – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Irena Dominauskienė (Šilkinytė), VšĮ LASS respublikinio centro biuro administratorė. LASS sistemoje dirba nuo 1976 m.
- 25 d.** – Sukanka 75 metai, kai gimė (1940) Janina Irena Juodzevičienė (Markevičiūtė), literatė, aktyvi LASS narė Panevėžyje.

- Sukanka 70 metų, kai gimė (1945) Zina Kola-
lienė (Dubauskaitė), aktyvi LASS narė, buvusi
ilgametė LASS Panevėžio miesto ir rajono fili-
alo pirmininkė.
- 26 d.** – Sukanka 25 metai, kai įsteigta (1990) Lietuvos
aklųjų sporto federacija. – Skaityk str. p. 22.
- 30 d.** – Sukanka 75 metai, kai gimė (1940) Irena Be-
nedikta Skėrutė, šachmatininkė, šaškininkė,
daugkartinė įvairių varžybų dalyvė, nugalėtoja
ir prizinininkė.

VASARIS

Pr	2	9	16	23
A	3	10	17	24
T	4	11	18	25
K	5	12	19	26
Pn	6	13	20	27
Š	7	14	21	28
S	1	8	15	22

2 d. – Sukanka 125 metai, kai gimė (1890) Marija Stžeminska, gydytoja, pedagogė, Vilniaus aklųjų mokyklos steigėja (1928), šios mokyklos vedėja (mirė 1937).

14 d. – Šv. Valentino diena.

16 d. – **Lietuvos Valstybės atkūrimo diena (1918).**

17 d. – Užgavėnės.

20 d. – Sukanka 75 metai, kai gimė (1940) Edmundas Marčiulynas, šaškininkas, daugkartinis įvairių varžybų dalyvis, nugalėtojas ir prizinininkas.

27 d. – 1928 m. pradėjo veikti pirmoji aklųjų švietimo įstaiga Lietuvoje – Kauno aklųjų institutas.

KOVAS

Pr	2	9	16	23	30
A	3	10	17	24	31
T	4	11	18	25	
K	5	12	19	26	
Pn	6	13	20	27	
Š	7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29

2 d. – Sukanka 50 metų, kai gimė (1965) Ina Sungailienė (Gončerova), dirbanti integruotai Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centro bibliotekoje.

4 d. – Šv. Kazimieras – Lietuvos globėjas.

11 d. – **Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena (1990).**

– Sukanka 90 metų, kai gimė (1925) Kostas Bankauskas, ilgametis Lietuvos aklųjų draugijos veikėjas, Kauno tarprajoninės valdybos pirmininkas (mirė 2011).

12 d. – Pasaulinė glaukomos diena.

BALANDIS

Pr		6	13	20	27
A		7	14	21	28
T	1	8	15	22	29
K	2	9	16	23	30
Pn	3	10	17	24	
Š	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	

1 d. – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Elena Kožemiako (Ulbinaitė), tiflopedagogė, Brailio rašto puoselėtoja.

5–6 d. – **Šv. Velykos.**

17 d. – Sukanka 140 metų, kai gimė (1875) Petras Avižonis, oftalmologas, Lietuvos aklųjų globėjas (mirė 1939).

21 d. – Sukanka 70 metų, kai gimė (1945) Gedvilė Jonaitienė (Tarutaitė), lituanistė, ilgametė Lietuvos aklųjų bibliotekos darbuotoja.

25 d. – Sukanka 90 metų, kai gimė (1925) Elena Liutkonienė (Dūdaitė), aktyvi LASS narė Ukmergėje, meno saviveiklininkė, puiki mezgėja.

27 d. – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Juozas Valentukevičius, istorikas, tiflotyrininkas. – Skaičių str. p. 25.

GEGUŽĖ

Pr		4	11	18	25
A		5	12	19	26
T		6	13	20	27
K		7	14	21	28
Pn	1	8	15	22	29
Š	2	9	16	23	30
S	3	10	17	24	31

1 d. – Tarptautinė darbo diena. Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą (2004) diena.

- Prieš 50 metų (1965) Lietuvos aklujų draugija penkiuose didžiuosiuose miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje) įsteigė kultūros namus. Šiuo metu jų veiklą tęsia LASS su vietos savivaldybėmis įsteigtos viešosios įstaigos.
- Sukanka 95 metai, kai gimė (1920) Bronius Ibenskas, pedagogas, neregijų šachmatininkų ugdytojas (mirė 2013).

3 d. – Motinos diena.

9 d. – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Liudmila Reginevič, aktyvi LASS Šalčininkų rajono filialo tarybos narė.

22 d. – Sukanka 90 metų, kai gimė (1925) Antanas Baltramiejūnas, LAD veikėjas, tiflopedagogas, ilgametis Kauno aklujų mokyklos direktorius (mirė 1975).

23 d. – Sukanka 70 metų, kai gimė (1945) Olė Olšinskienė, aktyvi LASS narė, ilgametė LASS Alytaus miesto ir rajono filialo tarybos narė.

BIRŽELIS

Pr	1	8	15	22	29
A	2	9	16	23	30
T	3	10	17	24	
K	4	11	18	25	
Pn	5	12	19	26	
Š	6	13	20	27	
S	7	14	21	28	

- 1 d.** – Tarptautinė vaikų gynimo diena.
- 7 d.** – Tėvo diena.
- 11 d.** – Sukanka 50 metų, kai gimė (1965) Ona Matusevičiūtė, dainininkė, moterų vokalinio ansamblio „Credo“ vadovė.
- 14 d.** – Gedulo ir vilties diena (1941 m. prasidėjo masiniai Lietuvos žmonių trėmimai į Sibirą).
- 21 d.** – Sukanka 85 metai, kai gimė (1930) Valentinas Vytautas Toločka (pasak V. V. Toločkos, tikrasis jo gimtadienis yra gegužės 21 d.), socialinių mokslų daktaras, spaudos darbuotojas, tiflobibliografas, poetas. – Skaityk str. p. 28.
- 24 d.** – **Rasos. Joninės.**
- 25 d.** – Prieš 60 metų (1955) Kauno aklujų vidurinė mokykla išleido pirmąją abiturientų laidą – penkiems moksleiviams buvo įteikti brandos atestatai.
- Sukanka 75 metai, kai gimė (1940) Tomas Giniotis, aktyvus LASS veikėjas, VšĮ Panerių biurų centro direktorius.

LIEPA

Pr		6	13	20	27
A		7	14	21	28
T	1	8	15	22	29
K	2	9	16	23	30
Pn	3	10	17	24	31
Š	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	

6 d. – Lietuvos valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena.

15 d. – Žalgirio mūšio diena (1410).

27 d. – Sukanka 80 metų, kai gimė (1935) Irena Marija Kažukauskienė (Milvydaitė), aktyvi LASS narė, buvusi choro „Vilnius“ dainininkė.

RUGPJŪTIS

Pr	3	10	17	24	31
A	4	11	18	25	
T	5	12	19	26	
K	6	13	20	27	
Pn	7	14	21	28	
Š	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30

6 d. – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Irena Gailienė (Stočkelytė), psichologė, socialinių mokslų daktarė.

15 d. – **Žolinė (Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų diena).**

– Sukanka 50 metų, kai gimė (1965) Svetlana Laima Zemleckienė (Šulc), pedagogė, artistė, neįgaliųjų naujojo teatro įkūrėja ir direktorė (nuo 2008 metų). – Skaityk str. p. 32.

– Sukanka 70 metų, kai gimė (1945) Jūratė Karazijaitė, filologė, vertėja, ilgametė Lietuvos aklųjų bibliotekos darbuotoja, garsinių leidinių operatorė.

23 d. – Juodojo kaspino ir Baltijos kelio diena.

25 d. – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Angelė Daujotienė (Strikulytė), tiflopedagogė, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro direktorė. – Skaityk str. p. 35.

RUGSĖJIS

Pr		7	14	21	28
A	1	8	15	22	29
T	2	9	16	23	30
K	3	10	17	24	
Pn	4	11	18	25	
Š	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	

- 1 d.** – Mokslo ir žinių diena.
- Sukanka 40 metų, kai (1975) Vilniuje pradėjo veikti antroji regėjimo neįgaliesiems skirta švietimo įstaiga šalyje – Aklųjų ir silpnaregių mokykla. 1976 m. mokyklai suteiktas rašytojo Antano Jonyno vardas. Šiuo metu, po 1994 m. vasario 1 d. reorganizacijos, ši įstaiga vadinama Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centru (LASUC). Pirmoji – Kauno aklųjų mokykla – tapo Kauno silpnaregių mokykla, dabar – Kauno Prano Daunio aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras (KPDASUC).
- 3 d.** – Sukanka 80 metų, kai gimė (1935) Vaclovas Areima, spaudos darbuotojas, rašytojas (mirė 2013). – Skaityk str. p. 37.
- 8 d.** – Šilinė (Švč. Mergelės Marijos gimimo diena).
- 16 d.** – Sukanka 115 metų, kai gimė (1900) Pranas Daunys, Lietuvos kariuomenės savanoris, Lietuvos aklųjų švietimo pradininkas, lietuviško-

sios Brailio rašto abėcėlės kūrėjas, rašytojas (mirė 1962).

- Sukanka 80 metų, kai gimė (1935) Stasė Kulbeckienė, tautodailininkė, ilgametė UAB „Liregus“ darbuotoja bei šios įmonės LASS pirminės organizacijos pirmininkė.

20 d. – Sukanka 80 metų, kai gimė (1935) Jonas Kažukauskas, inžinierius, buvęs Lietuvos aklyjų bibliotekos darbuotojas, daug prisidėjęs prie lietuviškos garsinės skaitmeninės knygos tobulinimo, virtualiosios bibliotekos ir sistemos ELVIS atsiradimo.

22 d. – Baltų vienybės diena (1236 m. įvyko Saulės mūšis).

- Sukanka 85 metai, kai gimė (1930) Jonas Simaška, LASS veikėjas, daug metų vadovavęs organizacijos įmonėms ir įstaigoms.

30 d. – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Danutė Šmidek (Linkevičiūtė), tiflopedagogė, masažuotoja, žymi sportininkė, parolimpinių žaidynių prizininkė.

SPALIS

Pr		5	12	19	26
A		6	13	20	27
T		7	14	21	28
K	1	8	15	22	29
Pn	2	9	16	23	30
Š	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	

- 1 d.** – Tarptautinė pagyvenusių žmonių diena.
- 4 d.** – Tarptautinė mokytojų diena.
- 8 d.** – Pasaulinė regėjimo diena. Minima antrąjį spalio ketvirtadienį nuo 1998 m.
- 15 d.** – Tarptautinė baltosios lazdelės diena (Aklųjų diena). Lietuvoje minima nuo 1993 m.
- 25 d.** – Lietuvos Respublikos Konstitucijos diena.
- 1991 m. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga priimta pilnateise nare į Europos aklųjų sąjungą.
  - Sukanka 100 metų, kai gimė (1915) Bronius Kondratas, dailininkas, poetas, išleidęs 8 eilėraščių knygas. Eiles kuria iki šiol. – Skaityk str. p. 39.

LAPKRITIS

Pr	2	9	16	23	30
A	3	10	17	24	
T	4	11	18	25	
K	5	12	19	26	
Pn	6	13	20	27	
Š	7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29

- 1 d.** – Visų šventųjų diena.
- 2 d.** – Vėlinės – mirusiųjų atminimo diena.
- 4 d.** – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Vladas Bagdonas, dainininkas, valstybinio choro „Vilnius“ direktorius, operos ir baleto teatro solistas. – Skaityk str. p. 42.
- 6 d.** – Sukanka 85 metai, kai gimė (1930) Vytautas Merkys, aktyvus LASS veikėjas Panevėžyje, pirmasis neregys radijo mėgėjas trumpabangininkas Lietuvoje.
- 13 d.** – Sukanka 270 metų, kai gimė (1745) Valentinus Hajuji, pedagogas, sistemingo aklujų mokyimo pradininkas Prancūzijoje ir Europoje (mirė 1822).
- 21 d.** – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Vygantas Mockūnas, tiflopedagogas, jaunųjų sportininkų ugdytojas. LASUC dirba nuo 1977 m.
- 23 d.** – Lietuvos kariuomenės diena.

GRUODIS

Pr		7	14	21	28
A	1	8	15	22	29
T	2	9	16	23	30
K	3	10	17	24	31
Pn	4	11	18	25	
Š	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	

- 1 d.** – Prieš 85 metus (1930) prasidėjo pirmasis aklųjų surašymas Lietuvoje (surašymas vyko gruodžio 1–15 d.).
- Sukanka 70 metų, kai gimė (1945) Vidmantas Stalgys, matematikas, ilgametis Brailio rašto redaktorius, matematikos ir fizikos Brailio ženklų standarto sudarytojas.
- 3 d.** – Pasaulinė neįgaliųjų diena.
- 4 d.** – Sukanka 60 metų, kai gimė (1955) Vytautas Kubilinskas, muzikos kūrėjas, atlikėjas, ansamblių vadovas.
- 8 d.** – Sukanka 120 metų, kai gimė (1895) Bronė Buivydaitė (slapyvardis Tyrų duktė), pedagogė, rašytoja, aktyvi Lietuvos aklųjų draugijos narė (mirė 1984).

9 d. – Sukanka 70 metų, kai gimė (1945) Julija Plepienė (Žilionytė), ilgametė Lietuvos aklųjų bibliotekos darbuotoja, neregijų organizacijų sistemoje dirbo daugiau kaip 40 metų.

24 d. – Kūčios.

25–26 d. – Šv. Kalėdos.

MINĖTINOS SUKAKTYS

Sukanka 500 metų, kai gimė Abelis Vilis (apie 1515), prūsų raštijos kūrėjas, vertėjas, protestantų dvasininkas (mirė tarp 1583–1593 metų). A. Vilis yra pirmas įžymus Mažosios Lietuvos neregys, paminėtas istoriniuose šaltiniuose. Apie jo gyvenimą mažai išliko duomenų. Žinoma, kad jis gyveno Mažojoje Lietuvoje, buvo silpnaregis, gyvenimo pabaigoje visiškai apako. 1561 m., padedamas Pauliaus Mėgoto, iš vokiečių kalbos į prūsų kalbą išvertė Martyno Liuterio „Mažąjį katekizmą“. Tai vertingiausias ir didžiausias iki mūsų dienų išlikęs prūsų kalbos rašto paminklas. A. Vilis minimas daugelio baltų kalbų tyrinėtojų darbuose.

Sukanka 160 metų, kai gimė Kristina Skrebutėnienė-Sekonytė (1855–1943), liaudies dainų atlikėja, pasakotoja. Ji dažnai vadinama dainų karaliene, nes jos dėka Lietuvos tautosakos institute yra išsaugota daugiau kaip 500 dainų (dauguma su melodijomis) ir kitos smulkesnės tautosakos iš Rytų Lietuvos regiono. Biografinių duomenų išliko nedaug. Anksti liko našlaitė, 25 metų ištekėjo už ūkininko ir muzikanto Skrebutėno, gyveno Kuksuose, Ignalinos rajone. Turėdama keturiasdešimt metų, susirgo sunkia liga ir apako. Garsėjo kaip liaudies dainų atlikėja ir įvairių pasakojimų autorė. Būdama senyvo amžiaus, tautosakos rinkėjus stebino unikalia atmintimi ir ištvėrme. Galėdavo dainuoti ir pasakoti ištisas valandas. Jos palikimas – neiš-

senkamas šaltinis šių dienų tautosakos tyrinėtojams ir folkloro ansambliams.

Prieš 95 metus (1920) buvo įkurta pirmoji tarptautinė aklųjų organizacija – Pasaulio aklųjų esperantininkų sąjunga. 1931 m. ši organizacija tapo Pasaulio aklųjų organizacijų sąjunga. 1984 m. organizacija buvo likviduota. Jos tradicijas ir patirtį perėmė ir veiklą tęsia tais pačiais metais įkurta Pasaulio aklųjų sąjunga.

Sukanka 85 metai, kai pradėtos spausdinti knygos akliesiems Lietuvoje. 1930 m. Kauno aklųjų institutas įsigijo iš Vokietijos Brailio rašto raidžių rinkimo mašiną ir knygų tiražavimo įrenginį (tiglinį presą). Tais pačiais metais išleista pirmoji spausdinta lietuviška knyga Brailio raštu – Viktorijos Genytės elementorius akliesiems „Mūsų šviesa“. Knyga išleista 20 egzempliorių tiražu.

Prieš 25 metus Lietuvoje buvo pradėti sistemingai rengti neregijai masažuotojai. Iki tol šią profesiją įgydavo tik pavieniai asmenys, jų buvo apie dešimt. 1990 m. balandžio 25 d. Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministro pavaduotojas Aurimas Juozaitis išleido įsakymą, kuriuo nuo tų pačių metų rudens Vilniaus medicinos mokykloje įsteigiama masažo specialybė ir numatoma į ją priimti mokytis akluosius ir silpnaregius. Šiuo metu masažo studijas yra baigę daugiau kaip 200 aklųjų ir silpnaregių.

STRAIPSNIAI

LIETUVOS AKLŪJŲ SPORTO FEDERACIJAI – 25

2015 m. sausio mėnesį sukanka 25 metai, kai įkurta Lietuvos aklujų sporto federacija (LASF). Steigiamoji konferencija vyko Vilniuje 1990 m. sausio 26 dieną. Į konferenciją susirinko neregijų sportininkų atstovai iš daugelio Lietuvos vietovių, dalyvavo Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjungos (LASS) vadovai bei atsakingi darbuotojai. Steigiamojoje konferencijoje buvo patvirtinti LASF įstatai ir išrinktas pirmasis jos prezidentas – Juozas Dzidolikas bei vykdomasis komitetas. Konferencijos dalyviai akcentavo, kad aklujų sportinis judėjimas vyksta daug dešimtmečių, yra pasiekta gražių pergalių, iki šiol neregijų sportą rėmė ir finansavo aklujų organizacija, bet situacija keičiasi, reikalinga vyriausybinių institucijų parama.

Susiformavusios aklujų sportinio ugdymo tradicijos, struktūra, sukauptas inventorių, kai kuriuose miestuose įrengtos sporto salės, todėl naujoji federacija turi perimti ir tęsti gerąsias tradicijas, vadovauti visam Lietuvos aklujų ir silpnaregių sportiniam gyvenimui ir veiklai.

LASF pirmasis vadovas turėjo atlikti daug organizacinių darbų, užmegzti ryšius su vyriausybėmis institucijomis ir tarptautinėmis sporto organizacijomis. 1990 m., kuriant Lietuvos parolimpinį komitetą, daug prisidėjo ir naujoji neregijų sportininkų organizacija. LASF yra šio komiteto steigėja ir narė. 1991 m. LASF

priimama į Tarptautinę aklųjų sporto federaciją (IBSA). Nuo 1992 m. LASF – Tarptautinės Brailio šachmatų asociacijos (IBCA) narė. Po J. Dzidoliko net keturias kadencijas federacijai vadovavo Raimundas Šimkus (1992–2008), nuo 2008 m. gruodžio 13 d. organizacijai vadovauja Linas Balsys.

Šiuo metu federacijoje yra 9 aklųjų ir silpnaregių sporto klubai: Vilniuje – „Šarūnas“ ir „Šaltinis“, Kaune – „Sveikata“, „Mes“ ir „Parolimpietis“, Klaipėdoje – „Pamarys“, Šiauliuose – „Perkūnas“, Panevėžyje – „Šviesa“, Utenoje – „Vyžuonaitis“. LASF koordinuoja visų klubų veiklą, aprūpina metodine medžiaga, remia jų sportinę veiklą.

Lietuvoje apie 700 žmonių, turinčių regėjimo sutrikimų, aktyviai sportuoja ir dalyvauja įvairaus lygio varžybose. Populiariausios šios sporto šakos: lengvoji atletika, plaukimas, šachmatai, šaškės, aklųjų riedulys (golbolas), aklųjų stalo tenisas (šoudaunas), dziudo. Kasmet vyksta įvairių sporto šakų respublikinės varžybos ir čempionatai. Geriausi sportininkai kviečiami atstovauti Lietuvai Europos ir pasaulio čempionatuose, įvairiuose turnyruose ir kitose varžybose. Mūsų sportininkai ne kartą tapo Europos ir pasaulio čempionatų nugalėtojais ir prizininkais. Garbingai atstovavo šaliai parolimpinėse žaidynėse.

Kasmet LASF Lietuvoje organizuoja vyrų golbolo, dziudo ir komandinio šoudauno tarptautinius turnyrus. Šiose pasaulinį populiarumą įgijusiose varžybose dalyvauja sportininkai iš įvairių šalių, jų skaičius nuolatos

didėja, plečiasi geografija. Pasitikdami federacijos dvidešimt penkerių metų sukaktį, pabandykime suskaičiuoti svarbiausius ir ryškiausius Lietuvos sportininkų laimėjimus. Lietuvos sportininkai dalyvavo septyneriose parolimpinėse žaidynėse, jose iškovojo 26 medalius: 2 aukso, 10 sidabro ir 14 bronzos medalių. Į šią statistiką įtraukti ir 1988 m. Seulo parolimpinių žaidynių lengvaatlečių Danutės Šmidek ir Vytauto Girniaus keturi laimėti medaliai. Vyrų golbolo rinktinė du kartus tapo pasaulio ir tris kartus Europos čempionais. Didžiausias lengvaatlečių kraitis – čempionatuose pelnytas 31 aukso medalis ir per keturiasdešimt sidabro bei bronzos medalių. Už Lietuvos vardo garsinimą ir aukštus sportinius rezultatus kelios dešimtys regėjimo negalią turinčių sportininkų yra gavę aukštus vyriausybinius ir valstybinius apdovanojimus.

JUOZAS VALENTUKEVIČIUS

Gimė 1955 m. balandžio 27 d. Grybailioje (Varėnos raj.). 1975 m. baigė Kauno aklųjų vidurinę mokyklą, 1975–1981 m. studijavo Vilniaus valstybinio universiteto Istorijos fakultete, įgijo istorijos ir visuomenės mokslų dėstytojo diplomą. Dar studijuodamas, 1978 m. kovo 1 d. pradėjo dirbti Lietuvos aklųjų draugijos (LAD) leidykloje Brailio rašto redaktoriumi. Nuo 1979 iki 1984 m. LAD leidykloje dirbo mokslinės ir visuomeninės literatūros redakcijos vedėju, 1984–1990 m. – LAD garso įrašų namų direktoriumi. Po šios įstaigos reorganizavimo pradėjo dirbti Lietuvos aklųjų bibliotekoje (LAB). Nuo 1993 m. vadovauja LAB Tiflotyros skyriui, nuo 2009 m. LAB direktorės pavaduotojas tiflotyrai. Dalyvauja įvairiuose projektuose, vadovauja tifloginės literatūros ir informacijos leidybos projektams. Vienas ar su kitais LAB Tiflotyros skyriaus darbuotojais yra sudaręs tifloginės tematikos leidinių, tarp kurių išskirtini „Neregijų literatų sąvadas“ (2005), „Žymūs pasaulio aklieji“ (2006), „Žodžio spalvos“ (I – 2003; II – 2008; III – 2012). Nuo 2005 m. iki šiol rengia leidinį „Tifloginis kalendorius: datos ir žmonės“.

J. Valentukevičius yra jau daugiau kaip 20 metų veikiančio Katalikiškojo Prano Daunio fondo viceprezidentas, aklųjų maldos dienų koordinatorius. Daugelį metų aktyviai rūpinosi Lietuvos aklųjų švietimo pradininko Prano Daunio atminties įamžinimu – skulptorių konkurso organizavimu, rėmėjų paminklo statybai

paieška, lėšų rinkimu. 2014 m. birželio 5 d. paminklas iškilmingai atidengtas Kaune.

Visi darbai, kuriuos nuo pat studijų laikų dirba Juozas, yra susiję su knygų leidyba ir kraštotyriniu darbu. Šis žmogus yra tikras Lietuvos aklųjų istorijos metraštininkas, dr. Valentino Vytauto Toločkos pradėtų darbų tęsėjas. Nuolat rengia publikacijas apie svarbias aklųjų bendruomenei datas ar žymių regos neįgaliųjų reikšmingas sukaktis Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) mėnesiniam žurnalui „Mūsų žodis“, yra paskelbęs straipsnių respublikinėje ir užsienio spaudoje.

Kartu su bendradarbiais parengė ne vieną kilnojamąją parodą. Jos buvo eksponuojamos ne tik įvairiose mūsų šalies kultūros ir švietimo įstaigose, bet ir Lietuvos Respublikos Seime.

Dirbdamas LAB, kuruoja neregijų literatūrą ir muzikų kūrybinę veiklą, skatina ir padrąsina juos kurti, parodyti savo kūrybą visuomenei, dalyvauti LAB ir LASS skelbiamuose kūrybiniuose konkursuose, rūpinasi konkurso nugalėtojų kūrinių leidyba ir populiarinimu. Asmeniškai pažįsta daugumą kuriančių neregijų, yra tikras jų globėjas, išklauso ir patarėjas. Jis aktyviai sklaidžia informaciją apie Lietuvos neregijų kūrybą įvairiuose LAB ir kitų organizacijų renginiuose.

J. Valentukevičius taip pat rūpinasi fizinės ir informacinės aplinkos pritaikymu neregiams, yra parengęs keletą metodinių ir informacinių leidinių: „Buitinės aplinkos pritaikymas žmonėms su regos negalia“ (2007), „Skaitau garsinę knygą: patarimai akliems ir silpnaregiams“ (2008).

regiams“ (2009) ir kt. Juozas yra vienas iš nedaugelio sutrikusios regos žmonių, gebančių puikiai komunicuoti raštu visais įmanomais būdais – reginčiųjų raštu, Brailio raštu ir elektroniniu būdu (el. paštu). Šis jo universalumas labai praverčia darbe. Suvokdamas Brailio rašto svarbą neregiams, Juozas yra nenuilstantis šio rašto patriotas ir populiarintojas. Jis taip pat ir nagingas medžio drožėjas, jo sukurtų darbų yra eksponuota parodose.

Rasa Januševičienė

VALENTINAS VYTAUTAS TOLOČKA

Gimė 1930 m. birželio 21 d. Vieštvėnuose (Plungės raj.). Kaip teigia pats V. V. Toločka, tikroji gimimo diena yra gegužės 21-oji, šeima ir giminės būtent tą dieną ir švenčia. V. V. Toločka – socialinių mokslų daktaras, ilgametis spaudos darbuotojas, žymiausias XX a. aklųjų istorijos tyrinėtojas, tiflobibliografas, poetas. Šešerių metų būdamas susižeidė vieną akį, regėjimas ėmė silpti. 1940 m. atvyko mokytis į Kauno aklųjų institutą. Greitai išmoko Brailio raštą, buvo gabus ir stropus mokinys. 1945 m. spalio 12 d. įstojo į Lietuvos aklųjų draugiją (LAD), šiuo metu jis yra vienas iš nedaugelio likusių neregijų organizacijos veteranų. 1955 m. baigė Kauno aklųjų vidurinę mokyklą (Valentinas buvo vienas iš penkių šios mokyimo įstaigos pirmosios laidos abiturientų). 1956 m. Vilniaus valstybiniame universitete pradėjo studijuoti vokiečių kalbą. 1971–1976 m. studijavo Šiaulių pedagoginiame institute, tapo diplomuotu tiflopedagogu. 1992-aisiais apgynė mokslinę disertaciją apie Lietuvos aklųjų švietimo raidą iki 1940 metų.

V. V. Toločka ypač daug nusipelnęs Lietuvos akliams ir silpnaregiams, nacionalinei neregijų organizacijai ir Lietuvai. Per penkiasdešimt darbinės veiklos metų jam teko dirbti įvairiausius darbus: verti šepečius, pinti baldus, dirbti Brailio rašto korektoriumi, kaupti senąsias knygas. Nuo eilinio darbininko nukeliavo iki

įstaigos vadovo, bet visada širdžiai mieliausias buvo darbas su knyga – knygų leidyba, jų sudarymas, rašymas ir redagavimas. 1965 m. Valentinas paskiriamas LAD leidyklos direktoriumi ir vyriausiuoju redaktoriumi. Daug iniciatyvos ir sumanumo parodė centralizuojant aklųjų bibliotekėles įvairiuose miestuose ir Vilniuje įkuriant Lietuvos aklųjų draugijos centrinę respublikinę biblioteką. Šiai naujai įstaigai V. V. Toločka vadovavo trejus metus. 1969 m. jo iniciatyva bibliotekoje įkuriamas Tiflotyros skyrius, kuriame kaupiama ir sistemina ma medžiaga apie aklusius ir aklumo problematiką. Tais pačiais metais V. V. Toločka pradeda dirbti LAD leidykloje Tifloginės literatūros redakcijos vedėju. Jo iniciatyva išleista šimtai tifloginės tematikos knygų Brailio raštu. Likvidavus leidyklą, nuo 1991 m. leidybinį darbą tęsė LAB, penkiolika metų leido įvairius leidinius apie neregius bei pačių neregijų kūrybą.

V. V. Toločkos rūpesčiu pradėti leisti Lietuvos aklųjų istorijai svarbūs tęstiniai leidiniai: „Lietuvos aklųjų draugijos metraštis“ (vėliau LASS metraštis) nuo 1966, „Tifloginis kalendorius“ nuo 1972 m., Lietuvos aklųjų istorijos dokumentų rinkinys „Šaltiniai“ ir kt. V. V. Toločka yra išleidęs ar parengęs spaudai ne vieną dešimtį knygų, bibliografinių rodyklių. Ypač vertinga pažintine prasme aklųjų rašto istorijos apybraiža „Skaitantys pirštai“, išleista 1976 metais. Po metų už šią knygą tuometinė LAD jam skyrė tiflogijos premiją. Šis leidinys šiek tiek papildytas buvo pakartotinai išleistas dar du kartus – 1997 ir 2009 metais.

V. V. Toločka – nenuilstantis Brailio rašto šalininkas ir populiarintojas. 1966 m. pats parengė pirmąjį Brailio rašto elementorių „Vaga“, vėliau Brailio rašto trumparaštį. Šie darbai padėjo plisti Brailio raštui Lietuvoje. Jis ir veiklus esperantininkas, šia kalba parengė ir išleido keletą knygų apie Lietuvos aklusius, ir aktyvus žurnalistas, parašė šimtus straipsnių į įvairius periodinius leidinius Lietuvoje ir užsienyje, parengė daug straipsnių aklumo tematika enciklopediniams leidiniams bei žinyms. Kruopštaus ir ilgo darbo rezultatas – 2002 m. išleistas „Lietuvos tiflopedagogų sąvadas“, kuriame įtrauktos 775 tiflopedagogų pavardės. Sąvadas apima visą dvidešimtą amžių.

Išliekamąją vertę turi daugelis V. V. Toločkos sudarytų arba redaguotų bibliografinių rodyklių: „Beatričė Grincevičiūtė“, „Antanas Jonynas“, „Antanas Adomaitis“, „Juozapas Kairys“ ir kt. Labai vertinga jo parengta bibliografinė rodyklė „Tiflogloginė lituanika 1888–1982 m.“

V. V. Toločka – žinomas poetas ir neregijų literatų kūrybos puoselėtojas. Autorius yra išleidęs penkias poezijos knygas, pirmoji – „Gudobelei žydinti“ – pasirodė 1990 m. Keliolikai jo eilėraščių kompozitoriai sukūrė muziką (2004 m. biblioteka išleido dainų kompaktinę plokštelę pagal Valentino tekstus „Tavo veido šviesa“). 2000-aisiais LAB, pasitikdama gerbiamo bendradarbio septyniasdešimtmetį, išleido knygą „Jis mus turtina“, o 2013-aisiais pradėjo kurti dokumentinį filmą „Laimingas žmogus“.

1996 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas už nuopelnus Lietuvai, jos kultūrai, mokslui ir švietimui V. V. Toločką apdovanojo Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino pirmo laipsnio medaliu.

SVETLANA LAIMA ZEMLECKIENĖ

Gimė 1965 m. rugpjūčio 15 d. Klaipėdoje. Nuo trejų metų gyveno Šilutės vaikų namuose, o nuo dvylikos pas globėją. Mokėsi Šilutės pirmojoje vidurinėje mokykloje. Baigusi aštuonias klases, Šiaulių 43-ojoje technikos mokykloje įgijo kirpėjos specialybę. Nesulaukusi pilnametystės, pradėjo dirbti. 1983 m. įstojo į Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatoriją, įgijo liaudies teatro režisūros specialybę. Pomėgis teatrui išryškėjo dar vaikų namuose, ten ne tik vaidino, bet ir pradėjo statyti vaikiškus spektakliukus. 1984 m. persikėlė gyventi į Vilnių. Teko dirbti įvairius darbus. Širdžiai mielas buvo pedagoginis ir kūrybinis darbas, ypač darbas su vaikais. Daugiau kaip dešimt metų dirbo su ikimokyklinukais. Siekdama mokslo žinių, Vilniaus pedagoginiame institute studijavo ikimokyklinio ugdymo pedagogiką. Tačiau planus ir sumanymus pakoregavo akių liga. Nuo dvidešimt šešerių metų pradėjo silpti regėjimas, 1999 m. įstojo į Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjungą (LASS). Susipažino su žmonėmis, turinčiais vienokią ar kitokią negalią. Pastebėjo, kad šie žmonės nori ir gali padėti vieni kitiems. Nuolatos kėlė kvalifikaciją, dalyvavo įvairiuose kursuose ir seminaruose. Pradėjusi darbą kaip socialinė darbuotoja, netrukus tapo lektore, konsultante ir įvairių projektų vykdytoja. Atliekami darbai buvo įdomūs, reikalingi, bet, kaip viename interviu apie save pasakoja: „viduje kažkas kirbėjo ir nedavė

ramybės. Susilpnėjus regėjimui, nebegalėjau dirbti mėgstamo darbo. Noromis nenoromis teko susimąstyti, ką veikti toliau, kokią pasirinkti kelią. Ilgai ši mintis kamuote kamavo. Vieną dieną staiga galvoje lyg nušvito – neįgaliųjų teatras! Manau sau – visai neblogai! Nuo rūpesčių galva apsisuko, kad tokius niekus svaičioju.“ Ta mintis kilo apie 2002 metus. Lemtingas sutapimas – 2004-aisiais ji pradeda dirbti kultūros ir meno terapijos projektų koordinatore Lietuvos žmonių su stuburo pažeidimais asociacijoje. Čia susipažino su judėjimo negalia turinčiais žmonėmis, kurie turėjo sukūrę teatro trupę „Lašai“. Svetlana taip pat panoro vaidinti. Trupėje ji tapo sava. Kaip tik tuo metu Vilniaus krašto žmonių su negalia sąjungoje subrendo mintis mokytis teatro ir vaidybos pagrindų Mažojoje teatro akademijoje. Buvo priimti šeši studentai, tarp jų ir Svetlana. 2007 m. parodomas pirmasis neįgaliųjų studentų diplominis spektaklis „Pelninga vieta“ pagal Aleksandro Ostrovskio pjesę. Po studijų ir gerai įvertinto spektaklio Svetlanai kilo mintis įkurti nuolat veikiančią neįgaliųjų teatrą.

Svajonė išsipildė 2008 m. lapkričio 13 dieną. Būtent tą dieną įsteigtas neįgaliųjų teatras „Naujasis teatras“. Tai pirmasis tokio pobūdžio nepriklausomas teatras Lietuvoje, įsteigtas Socioedukacijos ir kultūros centro „Ateik“ iniciatyva, remiant Vilniaus miesto savivaldybei. Šios įstaigos vadove tapo Svetlana Laima Zemleckienė. Direktorei teko didelė atsakomybė organizuojant naujosios įstaigos veiklą, reikėjo suburti ar-

tistų trupę. Pagrindinis naujojo teatro tikslas – per kūrybą bendrauti su visais visuomenės nariais ir mažinti atskirtį visuomenėje. Teatras suvienijo įvairių socialinių grupių žmones, čia kuria ir sveikieji, ir neįgalieji. 2009-ųjų rudenį teatras pakvietė žiūrovus į pirmąjį spektaklį – T. Wiliamso „Stiklinį žvėryną“. Iki 2014 metų pabaigos pastatyta vienuolika linksmų, rimtų, tragikomiškų spektaklių vaikams ir suaugusiems. Teatro direktorė ne tik vadovauja įstaigai, bet dažnai režisuoja statomus kūrinius ir vaidina beveik visuose spektakliuose. 2014 metais Vilniaus edukologijos universitete Svetlana baigė teatro meno pedagogiką, tapo teatro edukologijos magistre.

ANGELĖ DAUJOTIENĖ

Gimė 1955 m. rugpjūčio 25 d. Dvariškiuose (Kėdai-
nių raj.). Panevėžyje baigė pradinę mokyklą. Silpstant
regėjimui, 1966 m. atvyko mokytis į Kauno aklųjų in-
ternatinę mokyklą, kurią baigė 1973 m. Po trejų metų
(1976 m.) baigė Vilniaus kultūros mokyklą. 1982 m.
Šiaulių pedagoginiame institute baigė tiflopedagogikos
studijas ir tapo diplomuota tiflopedagoge. 1975–1980 m.
dirbo Lietuvos aklųjų bibliotekoje, 1980–1987 m. buvo
LASS Vilniaus tarprajoninės valdybos pirmininke, rū-
pinosi Vilniaus krašto aklųjų ir silpnaregių socialiniais,
buitiniais ir kultūriniais reikalais. Tuo pat metu lygia-
grečiai dirbo ir Vilniaus suaugusiųjų aklųjų vidurinėje
mokykloje Brailio rašto mokytoja. Nuo 1987 m. buvo
išrinkta Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos centro
valdybos pirmininko pavaduotoja, rūpinosi visos šalies
regėjimo neįgaliaisiais.

Nuo 1990 m. sausio 8 d. A. Daujotienė paskiriama
Vilniaus aklųjų ir silpnaregių vidurinės mokyklos direk-
tore. 1994 m. reorganizavus mokyklą į Lietuvos aklųjų
ir silpnaregių ugdymo centrą (LASUC), skiriama šios
įstaigos direktore. Jau daugiau kaip dvidešimt metų jos
iniciatyva Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo cen-
tras dirba pagal Vakarų Europoje priimtus standartus.
Ilgainiui LASUC tapo savotišku resursų ir kompeten-
cijų centru, teikiančiu reikalingą medžiagą bei meto-
dinę paramą daugelio šalies švietimo įstaigų specia-
listams, regėjimo negalią turintiems moksleiviams ir

jų tėveliams. Šiame centre Brailio raštu spausdinami visi Lietuvos moksleiviams reikalingi vadovėliai. Direktorė įvairiais aklujų ir silpnaregių ugdymo klausimais organizuoja mokslines bei praktines konferencijas, jose skaito pranešimus apie aklujų ir silpnaregių vaikų mokymą bei lavinimą, daug kartų yra dalyvavusi užsienio šalių rengtose konferencijose bei seminaruose. Aktyvi tiflopedagogė A. Daujotienė paskelbė ne vieną straipsnį, aktualų regėjimo negalia turintiems, įvairiuose periodiniuose leidiniuose. Su bendraautoriais parengė ir išleido keletą knygų bei metodinių rekomendacijų. 1998 m. Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus už nuopelnus Lietuvos aklujų švietimo srityje A. Daujotienę apdovanojo padėkos raštu.

VACLOVAS AREIMA

Gimė 1935 m. rugsėjo 3 d. Bališkiuose (Pakruojo raj.). 1941 m. susižeidė sprogmenimis, nusilpo regėjimas, vėliau vyresniame amžiuje apako. 1947–1959 m. mokėsi Kauno aklųjų internatinėje mokykloje. Dalyvavo moksleivių literatų būrelio veikloje. 1959–1964 m. Vilniaus valstybiniame universitete studijavo istoriją. 1964 m. buvo išrinktas Lietuvos aklųjų draugijos Šiaulių tarprajoninės valdybos pirmininku, rūpinosi šio krašto aklųjų ir silpnaregių socialiniais, buitinais ir kultūriniais reikalais. 1968 m. persikėlė gyventi į Vilnių ir pradėjo dirbti Lietuvos aklųjų draugijos leidykloje Brailio rašto redaktoriumi. Nuo 1971 m. pradėjo dirbti žurnale „Mūsų žodis“ redaktoriaus pareigose, po poros metų, net 10 metų buvo šio žurnalo vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoju. Parašė daug straipsnių įvairiais aklųjų gyvenimo ir veiklos klausimais. Jo iniciatyva šiame žurnale buvo įvesta nauja rubrika, humoristinis skyrelis „Jono neregio nuotyčiai“. Humoristinius neregio nutikimus dažniausiai ir kurdavo pats Vacys, jie buvo populiarūs ir skaitytojų mėgstami.

V. Areima žinomas literatas ir daugelio knygų autorius. Literatūra domėtis ir eilėraščius kurti pradėjo dar mokykloje. Pirmasis eilėraštis išspausdintas „Moksleivio“ žurnale 1958 metais. Vėliau eilėraščiai ir apsakymai spausdinti įvairiuose periodiniuose leidiniuose ir literatų kūrybos almanachuose „Vaivorykštė“, „Žodžio spalvos“. Atšventęs penkiasdešimties metų jubiliejų,

lyg būtų įgavęs naują kvėpavimą, kurti ir savo kūrybą publikuoti pradėjo daug intensyviau. 1987 m. skaitytojus pasiekė pirmoji eilėraščių knyga „Ką kalbėjo širdis“. Antroji – „Kur baigiasi žinojimas“ – išleista 1992 metais. 2003 m. poezijos knyga „Laiškai tylai“ pripažinta tų metų neregių literatų kūrybos konkurse geriausia knyga. Laureato knygą išleido Lietuvos aklųjų biblioteka.

V. Areima – vienas produktyviausių neregių kūrėjų. Po rašytojų Antano Jonyno ir Juozo Marcinkaus, pagal išleistų autorinių knygų kiekį, eina Vaclovas Areima – skaitytojams palikęs 16 originalių knygų. Kol leido sveikata, noriai susitikdavo su skaitytojais, renginių metu skaitė savo kūrybą. Šmaikščiais ir humoristiniais posmais dažnai pakerėdavo susirinkusiuosius. Jo eilės buvo labai ritmiškos ir melodingos, tad ne vienam posmui kompozitoriai sukūrė muziką ir jie virto dainomis. 2005 m. Lietuvos aklųjų biblioteka, pasitikdama autoriaus septyniasdešimtmetį, išleido pagal V. Areimos tekstus kompaktinę plokštelę „Tikėjimas“.

2011 m. autorius išleido eilėraščių rinkinį „Balsas iš tamsos“, kuriame publikuojami keletą dešimtmečių poeto kurti eilėraščiai apie neregystę ir neregius, posmuose perteikiami neregio vidiniai išgyvenimai ir potyriai. Tuo ši knyga unikali. 2012 m. skaitytojus pasiekė paskutinė kūrėjo knyga „Nepagautas vėjas“.

V. Areima mirė 2013 m. vasario 2 dieną. Visa savo prigimtimi, visa siela ir visu gyvenimu jis buvo kultūros, kūrybos ir knygos žmogus. Jo palikimas: penki romanai, devynios poezijos ir dvi apsakymų knygos.

BRONIUS KONDRATAS

Gimė 1915 m. spalio 25 d. Taline, Estijoje. Po Pirmojo pasaulinio karo, apie 1920 m., tėvai su šeima grįžo į Lietuvą ir apsigyveno motinos tėviškėje Rokiškio rajone. Gyvenimo aplinkybių verčiamas nuo jaunų dienų turėjo atlikti įvairius dirbus. „Čia, – kaip prisimena pats Bronius viename interviu, – ilgai ir prakeiktai ganiau, o širdis ir mintys šnabždėjo, siek mokslo žinių!“ Dideli pokyčiai jo gyvenime įvyko, kai buvo pašauktas tarnauti į Lietuvos kariuomenę. Patekęs į Kauną, pamatė kitokį gyvenimą, susipažino su žmonėmis, kurie jaunam vaikiniui padarė didelį įspūdį. Pažintis su poetais Eduardu Mieželaičiu, Vladu Mozūriūnu, Jonu Šiožiniu ir kitais pažadino ir įkvėpė kūrybingos sielos žmogų naujiems darbams. Labai daug mokėsi savarankiškai. Vidurinį išsilavinimą įgijo vakarinėje mokykloje. 1938–1939 m. Kaune lankė lituanistines paskaitas. Piešimo ir dailės mokėsi pas giminaitį Justiną Vienožinskį. Tačiau visus planus pakeitė Antrasis pasaulinis karas. Pokario metais ilgą laiką vadovavo Rokiškio dailės darbų cechui, pats dirbo dailės ir dizaino srityje, sukūrė gausybę reklaminių informacinių medžiagų, dailės darbų. Darbas buvo širdžiai mielas ir teikė malonumą. 1975 m. susirgo glaukoma, pradėjo silpti regėjimas, teko atsakyti dailininko darbo; vėliau apako. 1988 m. persikėlė gyventi į Vilnių, šiuo metu gyvena Grigiškėse.

B. Kondratas yra žinomas poetas. Pomėgis literatūrai pradėjo ryškėti ankstyvoje vaikystėje. Kaip pats

autorius teigia, pirmąjį eilėrašį sukūrė būdamas dvylikos metų. Jo eilėraščiai spausdinti tarpukario žurnaluose „Žvaigždutė“, „Kregždutė“, „Šaltinėlis“, „Skautų aidai“ ir kt. Dažniausiai tuo metu poetas pasirašydavo slapyvardžiu Audronytis. Praėjusio amžiaus aštuntajame dešimtmetyje, tarsi įgavęs antrąjį kvėpavimą, pradėjo aktyviai dirbuotis poezijos baruose. Jo eilėraščiai publikuoti Rokiškio rajono periodikoje, sutrikus regėjimui – žurnale „Mūsų žodis“, neregijų literatūros kūrybos almanachuose „Prisimenu dar karklų kvapą“, „Vaivorykštė“ ir „Žodžio spalvos“. Lietuvos aklujų bibliotekos darbuotojų paragintas dalyvauja Lietuvos neregijų literatūros kūrybos konkursuose. Du kartus tapo šių konkursų laureatu, skaitytojus pasiekė pirmosios poeto knygos. Pirmoji „Tarp minties ir akmens“ išleista 1998 metais. Knygos redaktorė poetė Elena Mezginaitė pastebi, kad ši poeto knyga – tai „obuoliai iš viso ir vienintelio sodo“. Joje gausu išminties, gyvenimo patirties ženklų, dažnas sodo, kelio įvaizdis. Prieš skaitytojo akis praplaukia vaikystėje, jaunystėje, brandos amžiuje autoriaus pamatyti ir išjausti vaizdai. Knygoje gausu ekspresyvo, galima rasti moderniosios poetinės kalbės, tačiau pats autorius save laiko „dinozauru“ iš prieškarinio laikų ir visai to nesigėdija. Iš tikrųjų B. Kondrato poezija savo dvasia, kalbėsena, intonacijomis bene artimiausia būtent ketvirtajame mūsų amžiaus dešimtmetyje susiformavusiai poetinei mokyklai. Pats autorius „vienintelį vaisių iš viso savo gyvenimo sodo“ paėmė jau sulaukęs brandaus amžiaus. Antroji knyga – „Tamsoje

balta gėlė“ išleista 2001 metais. Poetas dirba labai produktyviai ir yra išleidęs jau aštuonias poezijos knygas. B. Kondrato kūrybinis darbas rodo, kad amžius netrukdo polėkiui, jo žodžiais tariant, – eilėraščių sukurta tiek, kad užtektų dar keliems rinkiniams. Pasitinkant poeto gražų ir labai garbingą šimto metų jubiliejų, planuojama išleisti poezijos rinktinę. Tikime, ši knyga pradžiugins ir patį jubiliatą, ir poezijos mėgėjus.

VLADAS BAGDONAS

Gimė 1955 m. lapkričio 4 d. Gintaučiuose (Telšių raj.). Nuo šešerių metų pradėjo lankyti Grigaičių pradinę mokyklą Plungės rajone. Baigęs pradinę mokyklą, mokslus tęsė Plungės 3-ojoje vidurinėje mokykloje. Silpstant regėjimui, šeštą klasę pradėjo lankyti Kauno aklųjų mokykloje. Ją sėkmingai baigė 1973 metais. Dar mokydamasis Kaune, puoselėjo svajonę savo gyvenimą susieti su daina ir muzika. 1974–1978 m. mokėsi Klaipėdos Stasio Šimkaus aukštesniojoje muzikos mokykloje. Vėliau Lietuvos muzikos akademijoje įgijo dvi specialybes: 1983 m. choro dirigento (prof. Povilo Gylgio klasė), 1990 m. operos dainininko (prof. Eduardo Kaniavos klasė). Iškart po studijų sulaukė pripažinimo – tapo dviejų tarptautinių konkursų laureatu: Latvijoje (1990), Čekijoje (1991).

1992 m. prof. Jonas Aleksa dainininką pakvietė į operos ir baleto teatrą dirbti solistu. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) istorijoje tai pirmas silpnaregis solistas, dainuojantis šiame teatre. Teatro scenoje jis sukūrė per keturiasdešimt vaidmenų.

Dar mokydamasis Lietuvos muzikos akademijoje, 1981 m. pradėjo dainuoti Lietuvos aklųjų draugijos (LAD) chore „Vilnius“. Choro meno vadovai, pastebėję jaunojo artisto gabumus, jam patikėdavo solines partijas. Tokia sėkminga pradžia turėjo didelės įtakos tolesniam profesionalaus solisto kūrybiniam keliui. Už tai Vladas nuoširdžiai dėkingas choro dirigentui pro-

fesoriui Antanui Jozėnui. V. Bagdonas pasižymėjo ir organizaciniais sugebėjimais. 1995 m. jam buvo patikėtos choro „Vilnius“ direktoriaus pareigos. Dirbdamas sudėtingomis kultūrai ekonominėmis sąlygomis, direktorius siekė, kad aklieji ir silpnaregiai dainininkai galėtų sėkmingai dirbti ir integruotis į visuomenę. Choro steigėjui nebeišgalint finansuoti choro, rūpinosi, kad kolektyvas taptų valstybine institucija. 2010 m. pradžioje kolektyvas tapo Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos institucija – koncertine įstaiga Valstybiniu choru „Vilnius“. Jam vadovauti paskirtas V. Bagdonas. Kolektyvui atsivėrė naujos galimybės: dalyvauja įvairiuose projektuose ir programose, koncertuoja su žinomais šalyje solistais, įvairiais orkestrais bei kolektyvais, pasirodo oficialiuose koncertuose, valstybinių švenčių renginiuose. Choras daro daug vaizdo ir garso įrašų. 2014 m. išleistos net penkios choro kompaktinės plokštelės.

V. Bagdonas – žinomas visoje šalyje dainininkas. Boso partijas atlieka ne tik teatre, bet ir koncertuoja su įžymiais Lietuvos orkestrais, kuriems dirigavo ar diriguoja puikūs specialistai: S. Sondeckis, J. Domarkas, G. Rinkevičius ir kt. Jo repertuare žymiausių Lietuvos ir pasaulio kompozitorių kūriniai. Dainininkas su koncertais lankėsi Vokietijoje, Danijoje, Ispanijoje, Čekijoje, Lenkijoje, Taivanyje, Olandijoje ir daugelyje kitų šalių.

V. Bagdonas dirba ir pedagoginį darbą. Nuo 1996-ųjų keletą metų Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Choro dirigavimo katedroje dirbo vokalo pe-

dagogu. Kaip aktyvus šalies pilietis ir savo srities specialistas 2000–2004 m. Lietuvos Respublikos Seimo sprendimu buvo deleguotas į Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos tarybą.

V. Bagdonas yra aktyvus ir principingas LASS narys, daug metų renkamas delegatu į organizacijos suvažiavimus. Aktyviai dalyvauja visuomeninių komisių ir grupių veikloje, organizacijos kultūrinėje veikloje, koncertuoja, populiarina neregijų kompozitorių kūrybą.

TURINYS

SAUSIS	3
VASARIS	5
KOVAS	6
BALANDIS	7
GEGUŽĖ	8
BIRŽELIS.....	10
LIEPA.....	11
RUGPJŪTIS	12
RUGSĖJIS.....	13
SPALIS	15
LAPKRITIS	16
GRUODIS.....	17
MINĖTINOS SUKAKTYS.....	19
STRAIPSNIAI.....	21
LIETUVOS AKLŪJŲ SPORTO FEDERACIJAI – 25	22
JUOZAS VALENTUKEVIČIUS	25
VALENTINAS VYTAUTAS TOLOČKA.....	28
SVETLANA LAIMA ZEMLECKIENĖ	32
ANGELĖ DAUJOTIENĖ	35
VACLOVAS AREIMA	37
BRONIUS KONDRATAS	39
VLADAS BAGDONAS	42

UŽRAŠAMS

UŽRAŠAMS

Ti-33 Tiflogoginis kalendorius 2015 metai: datos ir žmonės / sudarytojas ir straipsnių autorius Juozas Valentukevičius. – Vilnius: Lietuvos aklųjų biblioteka, 2014. – 48 p.

ISSN 1822-8267

Leidinyje pateikiamos svarbiausios valstybinių ir religinių švenčių datos bei visai visuomenei ir sutrikusio regėjimo žmonėms atmintinos datos, taip pat aklųjų labai dirbusių žmonių jubiliejinių sukakčių datos. Yra keletas straipsnių apie nuspelniusius žmones.

UDK 006.95

TIFLOGOGINIS KALENDORIUS
2015 METAI
DATOS IR ŽMONĖS

(Leidžiamas nuo 1972 m.)

Redagavo Janina Vileikienė
Maketavo Lilija Oleškevič
Išleido Lietuvos aklųjų biblioteka
Skroblų g. 10, LT-03142 Vilnius
Tiražas 50 egz.